

Рис.1. Рівень рентабельності (збитковості) виробництва цукрових буряків на Вінниччині

В 2008 році лише 4 райони області збільшили валові збори в порівнянні з 1995 роком. Це господарства Крижопільського району, де валові збори зросли більше, ніж в 3 рази і досягли 4750 тис. ц. В господарствах Гайсинського району валові збори зросли за цей час майже в 1,6 рази і досягли рівня 2306,7 тис. ц, Томашпільського – на 10% (2265,1 тис. ц), Чернівецького – на 8% (882,6 тис. ц). Але варто зазначити, що поряд з цими показниками в господарствах інших районів валові збори знизились за цей час до катастрофічно низького рівня. Так, наприклад, у Барському районі спостерігається зменшення з 896 тис. ц у 1995 р. до 11,9 тис. ц (на 98,7%) у 2008, у Немирівському – з 1835,6 тис. ц до 79,3 тис. ц (на 95,7%), а у Тиврівському районі виробляти цукрові буряки припинили взагалі.

В умовах, що склалися сьогодні в цукробуряковій галузі України та Вінницької області, зокрема, необхідно звернути увагу на певний комплекс першочергових заходів, завдяки яким можливі позитивні зміни у виращуванні та реалізації цукрових буряків [3, с.178].

Для виведення з кризового стану бурякоцукрової галузі, забезпечення стабілізації та стійкого розвитку виробництва необхідно збільшити обсяги бюджетного фінансування, удосконалити форми й методи державної підтримки, розвивати нові напрями та механізми її здійснення. Система державної підтримки має бути гнучкою, відповідати як поточним, так і довгостроковим потребам досліджуваного сектору економіки [1, с. 235].

Також важливе місце в усуненні кризових явищ в досліджуваній нами галузі посідають такі заходи як реструктуризація бурякоцукрового виробництва, оптимізація взаємовідносин між бурякозасівними господарствами і цукровими заводами та регулювання ринку цукру. Вони дадуть змогу започаткувати організаційні засади узгодження інтересів постачальників сировини та виробників, створити нові ринкові механізми і елементи ринкової інфраструктури в галузі, що, в свою чергу, дасть можливість значно підвищити ефективність бурякоцукрового виробництва.

Висновки. Підбиваючи підсумки, можна стверджувати, що проблеми розвитку цукробурякової галузі є гострими та актуальними. Однак, незважаючи на труднощі й проблеми, бурякоцукровий комплекс має перспективи розвитку та умови оптимізації площ посіву цукрових буряків та кількості працюючих цукрових заводів за рахунок випуску якісної конкурентоспроможної продукції і надання державної підтримки галузі.

Література

1. Варченко О.М. Напрями державної підтримки бурякоцукрового виробництва в сучасних умовах розвитку // Наук. вісник НАУ – 2008. – №119. – С. 232-235.
2. Калетнік Г.М. Перспективи економічного зростання вітчизняного бурякоцукрового виробництва // Вісник аграрної науки. – 2009. - №11. – С.68-70.
3. Статистичний щорічник Вінниччини за 2008 рік, Вінниця. – 2009. – 632 с.
4. Табенський І.Й. Сучасний рівень розвитку цукробурякової галузі в регіоні // Збірник наукових праць ВНАУ. – 2009. – №38. – С. 175-178.

ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ

Ратушняк О.С.

Науковий керівник: Березюк С.В., к.е.н., доцент

В статті розглянуто основні наслідки впливу господарської діяльності на стан земельних ресурсів. Запропоновано основні напрями їх вирішення.

Постановка проблеми. Глобальні проблеми людства – комплекс проблем і ситуацій, що зачіпають життєві інтереси всіх народів світу і вимагають для свого розв'язання колективних зусиль світової громадськості (екологічні проблеми, гонка озброєнь, хвороби і т. д.). Глобальні проблеми людства стосуються як поверхні землі, так і Світового океану, атмосфери планети, навколосемного космічного простору.

Промислове забруднення ґрунтів токсичними елементами, в першу чергу важкими металами, особливо спостерігається в південно-східних регіонах, тобто в промислових регіонах нашої країни. Якісний склад забруднюючих речовин залежить від виду промисловості. Зокрема, у Дніпропетровську, Маріуполі вміст свинцю ГДК перевищує в 22 рази. Кривий Ріг, Запоріжжя, Одеса – тут спостерігається надлишок токсичних елементів нікелю, свинцю, кадмію, ртуті, марганцю. Не обійшла і сільськогосподарські угіддя західних регіонів «таблиця Менделєєва», особливо в регіонах де видобувається кам'яне вугілля.

Мета статті. Розкрити сучасні екологоекономічні проблеми в землекористуванні та обґрунтувати напрями їх вирішення.

Виклад основного матеріалу. Деградація ґрунтів – це погіршення корисних властивостей та родючості ґрунту внаслідок впливу природних чи антропогенних факторів.

Деградація земель – природне або антропогенне спрощення ландшафту, погіршення стану, складу,

корисних властивостей і функцій земель та інших органічно пов'язаних із землею природних компонентів.

Деградація земель означає зниження чи втрату біологічної та економічної продуктивності, структури орних земель, зрошуваних орних земель чи пасовищ, лісів і лісистих ділянок у посушливих, напівзасушливих і сухих районах у результаті землекористування або дії одного чи кількох процесів, у тому числі пов'язаних з діяльністю людини і структурами розселення.

В сучасних умовах локальні забруднення ґрунтів відбуваються внаслідок сільськогосподарської діяльності, особливо в районах зрошування та розташування великих тваринницьких комплексів: тут спостерігається надлишок сполук азоту, який має велику міграційну здатність й потрапляючи в ґрунтові прошарки може стати канцерогенним.

Значна забрудненість ґрунтів токсичними речовинами відбувається внаслідок недотримання належних умов їх збереження. На території України розташовано близько п'яти тисяч складів отрутохімікатів. Незважаючи на те, що ці склади не діють, тут постійно накопичується велика кількість отрутохімікатів та мінеральних добрив.

Забрудненість ґрунту отрутохімікатами в значній мірі залежить від того, як їх застосовують і зберігають. Тому необхідно дотримуватися правил щодо їх використання, адже при невмілому використанні засоби хімізації із «союзника землероба» перетворюються у жорстокого ворога.

Взагалі, якщо торкнутися теми застосування добрив і пестицидів, то на сьогодні в Україні склалася ситуація, яка визначає не рівень забруднення ґрунтів цими речовинами, а скоріше навпаки, деградацію ґрунтів від їх недостатнього внесення, що є парадоксальним.

Окрім хімічного забруднення, деградація ґрунтів відбувається і в результаті засолення, підкислення, за рахунок водної та вітрової ерозії. Меліорація ґрунтів здійснена без наукового обґрунтування спричиняє руйнування структури ґрунту та втрату поживних властивостей. В свою чергу, ерозія сприяє зниженню біопродуктивності сільськогосподарських угідь.

Щорічні втрати гумусу в світі складають у середньому 0,62 т/га. Згідно з прогнозом Інституту спостережень за станом світу (Нью-Йорк), при наявних темпах ерозії й збезлісіння до 2030 року родючої землі на планеті стане менше на 960 млрд. т, а лісів – на 440 млн. га. Якщо зараз на кожного жителя припадає у середньому по 0,28 га родючої землі, то до 2030 року площа скоротиться до 0,19 га. Зниження врожаю на ерозійних ґрунтах складає 36-47%.

Для боротьби з водною ерозією на схилах у гірських районах на височинах великого значення набуває терасування. Сучасна техніка дає змогу використовувати для землеробства схили крутизною до 30 градусів.

Ліс є найбільш ефективним засобом захисту ґрунту від ерозії. Великі дерева з потужною кореневою системою і трав'яна рослинність, корені яких утворюють складне сплетіння, ніби захоплюють ґрунт у міцну сітку. Ліс затримує дощову і снігову воду, перешкоджаючи тим самим утворенню поверхневого стоку. На другому місці по вологозатриманню є луки, які добре захищають ґрунт від ударів водних капель і від дії сонячного проміння. Велике значення мають лісосмуги, які захищають ґрунти від водної і вітрової ерозії. Найбільша роль таких лісосмуг в степових засушливих районах, які є дієвим засобом боротьби із засухою і суховіями.

Висновок. Ефективне використання та охорона земель в умовах наростання антропогенного впливу людства на навколишнє середовище та зменшення площ сільськогосподарських угідь є важливою проблемою. Необхідні термінові заходи по збереженню родючості ґрунтів, які слід закріпити на законодавчому рівні. Потрібно законодавчо оголосити родючі землі недоторканими, найбільш цінним національним багатством країни, запорукою процвітання майбутніх поколінь наших людей.

Крім агротехнічних заходів збереження ґрунтів, на державному рівні слід розвивати та проваджувати адміністративні, економічні та організаційні важелі, щодо ефективного землекористування.

Література

1. Глобальні проблеми людства. - <http://uk.wikipedia.org/wiki>.
2. Деградація земель. - <http://uk.wikipedia.org/wiki>.
3. Глобальні проблеми людства. - <http://ukr-tur.narod.ru/ekon/svit/globalproblem.htm>.

СУТНІСТЬ І ЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В СИСТЕМІ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ

Петлюк В.І.

Науковий керівник к.с.-г.н., доцент Фіщук Н. Ю.

Анотація. У статті розглядаються сутність і значення фінансового менеджменту в умовах корпоративного управління, особливості впровадження системи контролінгу, бюджетування на підприємствах, формування центрів фінансової відповідальності, проблема оптимізації структури капіталу на підприємствах.